

Dział urzędowy.

Rozporządzenie Rady Ministrów
z dnia 20 lutego 1922.

w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej dekretu o opiece nad zabytkami sztuki i kultury na obszar b. dzielnicy pruskiej.

Na podstawie art. 8 i 12 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. o wprowadzeniu dekretów, ustaw sejmowych i rozporządzeń Rządu oraz o dalszem ugodnieniu ustawodawstwa na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. P. No. 75 poz. 511) zarządza się co następuje:

§ 1.

Na obszar b. dzielnicy pruskiej rozciąga się moc obowiązująca dekretu Rady Regencyjnej z dnia 31 października 1918 r. o opiece nad zabytkami sztuki i kultury (Dz. P. P. P. Nr. 16 poz. 36) o brzmieniu następującem:

Zasady ogólne.

Art. 1. Wszelkie zabytki kultury i sztuki, znajdujące się w granicach Państwa Polskiego, wpisane do inwentarza zabytków sztuki i kultury, podlegają opiece państwa.

Należące do Państwa Polskiego lub do jego obywateli lub do instytucyj polskich zabytki sztuki i kultury, znajdujące się za granicą, mogą być przedmiotem szczególnych środków ochrony ze strony władzy państwowej polskiej oraz umów międzynarodowych, stosownie do osobnych w tej mierze postanowień.

Art. 2. Opieka nad zabytkami sztuki i kultury należy do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Czynności związane z opieką nad zabytkami sztuki i kultury sprawują konserwatorzy zabytków sztuki i kultury, mianowani przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Ilość i granica okręgów oraz siedziby i etaty konserwatorów określone będą osobnym rozporządzeniem ministerjalnem.

Art. 4. Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przysługuje prawo wydawania w zakresie niniejszej ustawy zarządzeń, dotyczących się tak organizacji urzędu konserwatorskiego jak również wogóle opieki nad zabytkami sztuki i kultury.

Art. 5. Z ramienia i pod kierunkiem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego prowadzony będzie inwentarz zabytków sztuki i kultury, znajdujących się w granicach Państwa Polskiego.

Art. 6. Właściwe organy rządowe mają prawo badania przedmiotów, będących w posiadaniu osób tak fizycznych jak i prawnych, a to w celu ustalenia wartości zabytkowej i zakwalifikowania poszczególnego przedmiotu do inwentarza zabytków sztuki i kultury.

Art. 7. W razie zakwalifikowania przedmiotu do inwentarza zabytków sztuki i kultury, właściwy urząd konserwatorski wyda na żądanie właściciela odpowiednie świadectwo.

Art. 8. Osoba uprawniona do rozporządzenia zabytkiem zezwolić winna organom rządowym do tego powołanym na swobodne zbadanie zabytku lub jego stanu.

Art. 9. Księgi zawierające spis zabytków sztuki i kultury powinny być prowadzone i przechowywane przez konserwatorów w ten sposób, aby były one dostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Art. 10. Wszelkie czynności władzy rządowej, przewidziane w ustawie niniejszej, dokonywane będą przez konserwatorów, na których decyzje i czynności osobom interesowanym służy skarga do Ministra W. R. i O. P. w ciągu 4 tygodni od daty zawiadomienia o decyzji.

Art. 11. Wszelkie nieruchomości i ruchome dzieła, świadczące o sztuce i kulturze epok ubiegłych, istniejące nie mniej, niż lat 50, korzystają z opieki państwa zanim wpisane zostaną do inwentarza zabytków sztuki i kultury. Korzystają z niej także wszystkie wykopaliska i znaleziska, które z natury rzeczy nie mogą być uprzednio inwentaryzowane.

Dzieła ruchome, istniejące mniej niż lat 50, mogą być — w wyjątkowych razach — uznane za zabytki na mocy specjalnej decyzji Ministra W. R. i O. P.

Zabytki nieruchome.

Art. 12. Za zabytki nieruchome w myśl ustawy niniejszej uznane być mogą:

- a) jaskinie, grodziska (t. zw. szwedzkie góry i okopy), kurhany, mogiły, usypiska, cmentarzyska, ślady osad nawodnych, głązy ze stopami, miazami, krzyżami, podkowami, baby kamienne i. t. p.;
- b) budowle zarówno murowane, jak drewniane wraz z przynależnym im otoczeniem (ogrodem placem) a choćby dochowane w późniejszej budowie części dawne (prezbyterja, kaplice, wieże, bramy, portale, kolumny, drzewa, koniki itp.) dzieła sztuk plastycznych z architekturą budynku związane (malowidła ścienne, rzeźby, sztukaterje i. t. p.);
- c) luźno stojące pomniki, nagrobki, kapliczki, figury, krzyże, kolumny, słupy graniczne, itp.;
- d) ruiny budowli, pomników i posągów;
- e) grupy budowli, wybitne pod względem estetycznym i znamienne bądź dla całych miast, osad, wsi, bądź dla ich dzielnic;
- f) na gruncie dochowane po dzień rozplanowania starych miast i dzielnic staromiejskich wraz z dawnymi, historycznymi nazwami ulic i placów;
- g) ogrody ozdobne oraz aleje stare cmentarne i przydrożne: drzewa sędziwe i okazałe, otaczające zamczyska, kościoły, kapliczki, figury, cmentarze itp.

Art. 13. Zabytki nieruchome nie mogą być barzone, niszczone, przerabiane, odnawiane, rekonstruowane, zdobione lub uzupełniane (nawet instalacjami) bez uprzedniego pozwolenia odpowiedniej władzy konserwatorskiej. Takie pozwolenie nieodzowne jest przy wszelkich zmianach zamierzonych w najbliższem otoczeniu ważniejszych zabytków nieruchomych.

Art. 14. Wykonanie — na zasadzie uzyskanego zgodzie z brzmieniem art. 13 pozwolenia — wszelkich

robót, dotyczących zabytków nieruchomych, podlega kontroli konserwatora, w którego okręgu znajduje się dany zabytek. Konserwator ma prawo wstrzymania robót, wykonywanych bez pozwolenia lub niewłaściwie, przyczem korzysta z poparcia miejscowych organów administracyjnych.

Art. 15. Każdy właściciel zabytku nieruchomego jest obowiązany utrzymywać go w stopniu nie zbędnym dla zabezpieczenia jego istnienia. Rząd, jeżeli są ku temu wyjątkowe powody, może dopomagać właścicielowi do utrzymania zabytku.

Art. 16. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo zniszczenia lub uszkodzenia zabytków nieruchomych, rząd ma prawo wywłaszczyć je lub ograniczyć ich użytkowanie.

Art. 17. Rząd ma prawo niedopuszczyć do niszczenia zasłaniania lub szpecenia widoku na zabytki lub zabytków nieruchomych.

Zabytki ruchome.

Art. 18. Za zabytki ruchome w myśl ustawy niniejszej uznane być mogą :

a) przedmioty związane bezpośrednio z przeznaczeniem budynku (oltarze, ambony, chrzcielnice, stalle, pomniki, nagrobki, trumny w grobach kościelnych wraz z ukrytymi w nich działaniami pracy ręcznej, epitafja, tablice, wota, szaty i naczynia, obrzędowe, dzwony itp.) oraz kolekcje przedmiotów, przechowywanych w muzeach, w skarbcach i składach świątyn w zgromadzeniach cechowych, po magistratach i t p. :

b) dzieła sztuk plastycznych : obrazy, rzeźby, ryciny :

c) dzieła sztuk zdobniczych i kunsztów cechowych : broje, oręża, rzędy, pojazdy, chorągwie, sztandary, arras, dywany, makaty, pasy, kilimy, hafty, koronki, ubiory, meble, sprzęty, naczynia, zegary, świeczniki, wyroby złotnicze, emalje, szkło, ceramika, kraty, okucia, zamki, godła, znaki itp. :

d) monety, modele, pieczęcie, tłoki menniczne :

e) druki, archiwalja, rękopisy zwykłe i ozdobne, oprawy ksiąg :

f) ludowe sprzęty domowe i wyroby przemysłu ludowego.

Art. 19. Zabrania się wywozu z granic Państwa Polskiego zabytków ruchomych i ich części.

Art. 20. Zabytki ruchome, o ile są własnością kraju, miast, gmin administracyjnych lub wyznaniowych, parafji oraz instytucji społecznych, nie mogą być niszczone, usuwane, sprzedawane, zamieniane, przerabiane, odnawiane lub rekonstruowane bez uprzedniego pozwolenia odpowiedniej władzy konserwatorskiej : przewożenie wymienionych zabytków ruchomych na wystawy publiczne wymaga pozwolenia konserwatora, w którego okręgu znajduje się dany zabytek.

Art. 21. Wykonanie — na zasadzie uzyskanego zgodnie z brzmieniem artykułu 20-go pozwolenia — wszelkich robót, dotyczących zabytków ruchomych, podlega kontroli konserwatora, w którego okręgu znajduje się dany zabytek. Konserwator ma prawo wstrzymania robót, wykonywanych bez pozwolenia lub niewłaściwie, przyczem korzysta z poparcia miejscowych organów administracyjnych.

Art. 22. Jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo zniszczenia, uszkodzenia lub wywozu zagranicę zabytków ruchomych, będących własnością prywatną a mających wybitne znaczenie narodowe, rząd ma prawo wywłaszczyć je na rzecz jednego z muzeów narodowych.

Wykopalka i znaleziska.

Art. 23. Za zabytki tej kategorii są uważane :

a) wykopaliska, świadczące o dawnej kulturze (groby,

pola ura i urny, narzędzia kamienne, wyroby krzaczowe i szklane, tkaniny, ceramika, monety, broń itp.)

b) znaleziska przypadkowe na powierzchni ziemi lub na dnie zbiorników wody, mające cechy dawnej kultury, z rodzaju wyżej wymienionych, oraz takie jak skarby i arhiwalja, ukryte w murach, puszkach, skrytkach itp.

Art. 24. Właściciele lub dzierżawcy gruntów, na których znalazły się wykopaliska, bądź kierownicy robót podczas których na wykopaliska natrafiono, bądź też ci którzy odkrycia dokonali, obowiązani są niezwłocznie zawiadomić o tem najbliższy urząd konserwatorski, który celem zabezpieczenia wykopaliska lub znaleziska wyda decyzję, nakazującą wstrzymanie robót i określającą sposób dalszego ich prowadzenia : środki tymczasowe w razie ich potrzeby zastosuje miejscowa władza administracyjna.

Art. 25. Wszelkie prywatne poszukiwania archeologiczne wymagają pozwolenia Ministra W. R. i O. P. i podlegają jego kontroli.

Art. 26. Zabrania się wywozu z granic Państwa Polskiego zabytków tej kategorii.

Art. 27. Rząd ma prawo użytkowania lub wywłaszczenia dla badań naukowych terenu, na którym dokonano odkrycia. Rząd ma też prawo przedkupu wykopalisk i znalezisk w ciągu trzech miesięcy od daty zawiadomienia.

Postępowanie przy wywłaszczeniu zabytków i odszkodowaniu.

Art. 28. Wywłaszczenie zabytku ruchomego (art 22) może nastąpić nie inaczey, jak na mocy reskryptu Rady Regencyjnej, na wniosek Ministra W. R. i O. P.

Art. 29. Konserwator może przed wydaniem reskryptu Rady Regencyjnej zarządzić tymczasowe środki zapobiegawcze, a w ich liczbie i objęcie przez siebie lub przekazanie do jednego z muzeów narodowych zagrożonego zabytku.

Art. 30. Jeżeli właściciel zabytku ruchomego poniesł skutkiem wywłaszczenia lub ograniczenia własności stratę materialną, to może on w terminie rocznym, licząc od doręczenia lub ogłoszenia decyzji ostatecznej, o której mowa w art 28, złożyć konserwatorowi żądanie wypłaty określonej sumy tytułem odszkodowania.

Art. 31. Jeżeli żądane odszkodowanie nie przekracza trzech tysięcy marek (4500 koron) w takim razie przyznanie wynagrodzenia należy do decyzji konserwatora.

Jeżeli wysokość odszkodowania przekracza 3 tysiące marek (4500 koron) konserwator przedstawia rzecz ze swoim wnioskiem do decyzji Ministra W. R. i O. P.

Jednocześnie z wydaniem decyzji, przyznającej żądane odszkodowanie w całości lub w części, konserwator, względnie Minister, zarządzi wypłatę tegoż.

Art. 32. Jeżeli decyzja konserwatora, względnie Ministra, co do wysokości odszkodowania nie czyni zadość żądaniu petenta w takim razie może on wytoczyć skraję sądową przeciwko Skarbowi publicznemu w terminie miesięcznym od dnia doręczenia mu decyzji.

Art. 33. Wywłaszczenia nieruchomości ulega ogólnym przepisom o wywłaszczeniu nieruchomości na użytek publiczny.

Odpowiedzialność za wykroczenia przeciwko przepisom.

Art. 34. Winni przekroczenia przepisów ustawy niniejszej ulegają w drodze sądowej karze do 3 miesięcy aresztu oraz w razie zniszczenia zabytku lub zmniejszenia jego wartości wskutek uszkodzenia — grzywnie równającej się wartości zniszczonego przedmiotu lub zmniejszenia jego wartości wskutek uszkodzenia.

W razie potajemnego wywozu lub usiłowania wywozu z granic Państwa przedmiotów, objętych ustawą niniejszą, ulegną one w drodze sądowej konfiskacji na rzecz jednego z muzeów narodowych.

Art. 35. Sprzedaż, zamiana, zestaw lub derowizna przedmiotów ruchomych oraz wykopalisk i znalezisk, stanowiących własność gmin, miast, parafji, oraz instytucyj publicznych, uskuteczniłona bez pozwolenia konserwatora nie jest dozwolona.

§ 2.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Ministrów

Antoni Ponikowski.

Minister b. Dzielnicy Pruskiej:

Wybicki.

Powyzsze podaje do publicznej wiadomości.

Końskie, dnia 30 czerwca 1922

Starosta

Cegiela.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 1922.

przedmiocie rozważnięcia mocy obowiązującej dekretu zatwierdzającego projekty pomników ze stanowiska artystycznego na obszar b. dzielnicy pruskiej.

Na podstawie art. 8 i 12 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 o wprowadzeniu dekretów, ustaw sejmowych i rozporządzeń Rady oraz o dalszem uzgodnieniu ustawodawstwa na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. Nr. 75 poz. 511) zarządza się co następuje:

§ 1.

Na obszar b. dzielnicy pruskiej rozciąga się moc obowiązująca dekretu Naczelnika Państwa z dnia 3 stycznia 1919 o zatwierdzaniu projektów pomników ze stanowiska artystycznego (Dz. P. P. P. Nr. 5. poz. 93) o treści następującej:

Art. 1 Osoby i wszelkiego rodzaju instytucje publiczne i prywatne, nie wyłączając urzędów państwowych i samorządów w miejscu publicznem wznieść pomnik, posąg, figurę lub wmurować albo zawiesić tablicę pamiątkową, winny uprzednio przedstawić projekt Ministrowi Sztuki i Kultury do zatwierdzenia ze stanowiska artystycznego.

Art. 2 Przedstawiane Ministrowi Sztuki i Kultury projekty składają się winny z rzutów rysunkowych, dostatecznie wyjaśniających pomysł i szczegóły wykonania, z fotografią i z modeli plastycznych w razie zastosowania rzeźby plastycznej.

Do składanych projektów winny być dołączone dane techniczne i fotograficzne, dostatecznie wyświetlające szczegóły projektowanego pomnika z otoczeniem.

Art. 3 Większe naprawy i przebudowy pomników, posągów, figur, i tablic pamiątkowych ulegają przepisom technicznym powyższym.

Art. 4 Pomniki, figury i posągi wzniecone wbrew przepisom niniejszym, lub wmurowane albo zawieszane

wbrew tym przepisom (tablice pamiątkowe mogą być z rozporządzenia Ministra Sztuki i Kultury usunięte).

Art. 5. Do uzyskania zezwolenia na wzniesienie pomników o których mowa w przepisach niniejszych, potrzebne jest również zatwierdzenie projektów tychże pomników przez Ministra Sztuki i Kultury ze stanowiska artystycznego. Zatwierdzenie to winno nastąpić najwyżej w ciągu miesiąca od daty złożenia projektu.

Art. 6. Przepisy niniejsze nie rozciągają się na pomniki, figury, posągi i tablice pamiątkowe, umieszczane na cmentarzach i wewnątrz świątyń przez osoby prywatne z ich własnych funduszy dla utrwalenia pamięci fundatorów lub ich najbliższej rodziny, jak również na przedmioty podobne, poświęcone wyłącznie celom kultu religijnego, oraz na figury, posągi i tablice, stanowiące ornament budynku, którego projekt został wraz z ornamentem przez władze budowlane zatwierdzony.

Art. 7. Winni przekroczenia przepisów (niniejszych) ulegną karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3 tysięcy marek.

Art. 8 Wykonanie niniejszego dekretu poleca się Ministrowi Sztuki i Kultury w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 2.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi b. Dzielnicy Pruskiej.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Ministrów:

Antoni Ponikowski.

Minister b. Dzielnicy Pruskiej

Wybicki.

Rozporządzenie powyższe podaje do publicznej wiadomości.

Końskie, dnia 30 czerwca 1922.

Starosta

Cegiela.

Walne zebranie zarządu Spółki odwodnienia Łuszkowo-Jerka odbędzie się dnia

22 lipca w Łuszkowie u p. sołtysa

w sprawie wyboru nowego zarządu.

Przewodniczący, P. Górny.

Dział nieurzędowy.

* **Wystawa przemysłowo-rolniczo-handlowa**, która odbędzie się w Lesznie od 30 sierpnia do 4 września br. zapowiada się już teraz bardzo interesująco.

Z odnośnych powiatów jak Leszno, Rawicz, Gostyń, Smigiel i Końskie nadeszło już bardzo wiele zgłoszeń i wciąż jeszcze nadchodzą w znacznej liczbie zgłoszenia od osób, mających chęć wystawienia swych eksponatów.

Komitet wystawowy czyni wszelkie zabiegi, aby wszelkim życzeniom, tak wystawców jak i publiczności pod każdym względem sprostać i pobyt na wystawie uprzyjemnić.

Kto więc ma zamiar wziąć udział we wystawie, niech się czempredziej zgłosi do Biura Wystawowego w Lesznie, ul. Dworcowa 8.

Inne pisma prosimy o łaskawe powtórzenie powyższego komunikatu.

* **Wielki zlot sokołów w Poznaniu** odbędzie się w dniach 13, 14 i 15 sierpnia.

Zlot ten zapowiada się jako olbrzymia manifestacja sokolej tężyzny duchowej i fizycznej, tężyzny stojącej do dyspozycji Rzeczypospolitej, — jako manifestacja sokolego ducha w rozmiarach, dotąd w stolicy Wielkopolski niebywałych. Do ćwiczeń wspólnych stanie masa z górą czterech tysięcy sokołów, przeszło dwóch tysięcy sokolic i przeszło dwóch tysięcy młodzieży sokolej. Główny kontyngent ćwiczących stawia Dzielnica Wielkopolska i Pomorska, pozatem zapowiedziało swój udział w ćwiczeniach około 100 druhów sokołów ze Śląska, kilkudziesięciu z wychodźstwa, a ostatecznie wybiera się do Poznania na zlot wielka liczba sokołów i sokolic z Warszawy, Wilna, Lwowa, Krakowa, Łodzi — z całej Polski.

Na Błoniach Wildeckich, gdzie hufce sokole staną do ćwiczeń i skąd wyruszą w olbrzymim pochodzie do miasta, wre gorączkowa praca nad przygotowaniem boiska. Stawia się parkan, planuje się boisko olbrzymie, a niebawem rozpocznie się budowa trybun dla widzów.

* **Janów Lubelski w zgliszczach.** Lublin, 8. 7. (Pat.) Wczoraj wybuchł groźny pożar w Janowie Lubelskim. Spaliła się cała północna część miasta, rynek oraz dzielnica, okalająca kościół. Na 600 domów spłonęło 400. 4 tysiące ludzi pozostało bez dachu nad głową. Spalił się m. i. kościół i szpital. Przyczyna pożaru na razie nie wyjaśniona.

* **Kradzieże.** Komenda Powiatowa Policji Państwowej donosi nam:

W nocy z 25 na 26 czerwca usiłował włamać się do mieszkania gospodarza Franciszka Witkowskiego w Kawczynie robotnik Józef Kustosz z Kazimierza pow. szamotulski, przyczem został przez nocnego stróża Ludwika Wilczaka z Kawczyna przytrzymany i oddany Pol. Państw. która, po przesłuchaniu skierowała sprawę wraz z ujętem Kustoszem do Sądu Powiatowego w Kościanie.

W nocy z 28 na 29. 6. 22. nieznani sprawcy weszli do zamkniętego chlewa i skradli na szkodę gospodarza Walentego Urbańskiego z Słonina kozę w wartości 15000 mk. Jak przeprowadzone dochodzenia przez Pol. Państw. wykazały, dopuścił się tej kradzieży syn drugiej żony Urbańskiego, Jan Dónaj, który w Poznaniu w fabryce maszyn pracuje i skradzioną kozę do Poznania wywiózł, gdzie mu odebrana została. Po ukończeniu dochodzeń skierowaną została sprawa do Prokuratury Leszno.

* **Spadek marki niemieckiej.** Bordeaux, 8. 7. (Pat. Rad.) Spadek marki niemieckiej na giełdach

francuskich trwa w dalszym ciągu. Obecny kurs 2,4 centimów. Jest to najniższy z dotychczasowych kursów. Spadek ten przypisywany jest po wszystkim ogłoszeniu bilansu tygodniowego niemieckiego banku Rzeszy, który wykazuje wzrost obiegu knotów o 11 miliardów mk. niem.

!!! Wpisy do klasy Budowniczej

w Państwowej Szkole Przemysłowo-
dłowej w Lesznie (ul. Komeniusza 5)

trwają w dalszym ciągu.

Klasy budowlane w tutejszej szkole obejmują semestra z których każdy trwa 20 tygodni. Ukończeniu trzech semestrów, które obejmują trzy niższe klasy, uzyska uczeń zaokrąglone świadectwo i otrzyma świadectwo jako dozorca budowlany (polier). Świadectwo takie da uczniowi także prawo wstępu do wyższych klas t.j. czwartej i piątej, obejmujących dwa semestra, po ukończeniu których i uzyskaniu praktyki, może otrzymać uprawnienia budowniczego.

Warunki przyjęcia: Ukończona siedmioletnia szkoła powszechna z dobrym postępem lub równorzędne przygotowanie (IV kl. gimn. lub realn.) Uczniów niżej lat 16 nie przyjmuje się. Prawo wstępu przysługuje posiadającym praktykę budownictwa. Wpisy w kancelarii szkolnej co miesiąc.

Program tutejszych klas budowniczych jest równorzędny z programem klas budowniczych Poznańskiej szkoły.

Ukończenie pięciu semestrów w tutejszej szkole da uczniom

prawo jednorocznej służby wojskowej
Nauka rozpocznie się 1-go września

LESZNO, dnia 1 lipca 1922 r.

BLAROWSKI, dyrektor szkoły

Dr. E. Arnold,

b. starszy lekarz szpitala kopalni „Hr. Renard“ w Sosnowcu, osiedlił się

w KRZYWINIU.

Dom Dr. Antoniewiczowej.

ZDROWIE i MILJONY

oszczędza każdy, kto stale pali tytonie do fajki i papierosów

J. B. XANTHI-MOGUL = Józefa Bilskiego.